

ТЕМА № 7. ПРОЦЕСУАЛЬНІ СТРОКИ І ВИТРАТИ

- 1. Поняття процесуальних строків та їх значення у кримінальному процесі.**
- 2. Класифікація строків у кримінальному процесі.**
- 3. Порядок обчислення процесуальних строків.**
- 4. Поняття і види процесуальних витрат.**

1. ПОНЯТТЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.

Поняття процесуальних строків та їх значення у кримінальному процесі.

Під процесуальним строком у найширшому значенні розуміється встановлений законом або рішенням уповноваженої на те посадової особи час для виконання суб'єктами кримінальних процесуальних відносин певних процесуальних дій (утримання від них) або прийняття процесуальних рішень.

Процесуальні строки - це встановлені законом або відповідно до нього прокурором, слідчим суддею або судом проміжки часу, у межах яких учасники кримінального провадження зобов'язані (мають право) приймати процесуальні рішення чи вчиняти процесуальні дії (ст.113 КПК).

Для успішного виконання завдань кримінального провадження велике значення приділяється фактору часу. Загальновизнано, що найбільш результативним способом забезпечення своєчасності дій учасників кримінального провадження і суду є встановлення чітких строків процесуальної діяльності, тому кримінальне процесуальне законодавство обмежує визначеними строками низку процесуальних дій і прийняття великої кількості процесуальних рішень. Інституція процесуальних строків існує для забезпечення швидкого та повного розслідування і судового розгляду, процесуальні строки допомагають забезпечити учасникам кримінальної процесуальної діяльності здійснення їх прав та законних інтересів, забезпечують своєчасність доказування.

Зміст та форма кримінального провадження повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, однією з яких є розумні строки, тобто такі, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень, що забезпечують надійний захист законних інтересів потерпілого, інтересів правосуддя, а також забезпечують підозрюваному, обвинуваченому (підсудному) і засудженому реальну можливість використати всі передбачені законом засоби захисту від обвинувачення. Для забезпечення виконання сторонами кримінального провадження вимог розумного строку суд має право встановлювати процесуальні строки у межах граничного строку, передбаченого КПК України, з урахуванням обставин, встановлених під час відповідного кримінального провадження.

Процесуальні строки в кримінальному процесі є різновидом процесуальних гарантій. Цей висновок має принципове значення для правильного розуміння і застосування кожної норми закону, яка містить вимогу про додержання визначеного строку. Процесуальний строк обов'язково

пов'язаний з якою-небудь процесуальною дією або сукупністю дій (іноді утримання від них). В більшості випадків вимога щодо додержання строків визначається одночасно з вимогою про здійснення дії. У кожному конкретному випадку важливо точно усвідомити, маємо ми справу зі строком виконання обов'язку чи зі строком здійснення права, оскільки їх недотримання спричиняє різні правові наслідки. Закінчення строків реалізації права призводить до втрати можливості з боку носія цього права ним скористатися. Чим більш важливим є дане процесуальне право, тим важливішим є і значення строку. У випадку пропуску такого строку з поважних причин він може бути поновлений у встановленому порядку з відновленням втраченої у зв'язку із закінченням строку можливості реалізувати право. Закінчення строку виконання обов'язку не спричиняє його припинення. Обов'язкова дія повинна бути виконана і після закінчення строку. Пропуск строку виконання обов'язку, на відміну від пропуску строку реалізації права, спричиняє застосування до осіб, що пропустили строк, дисциплінарних стягнень, заходів забезпечення кримінального провадження.

Строками визначаються часові межі існування правовідносин у кримінальному процесі, в яких повинно відбутися здійснення прав і виконання обов'язків учасниками кримінального провадження. Правові норми встановлюють не тільки «що» і «як» потрібно зробити, але і «в які строки». Отже, процесуальні строки, як правило, є обов'язковим елементом поведінки відповідного суб'єкта кримінального провадження і виступають як один з показників правомірності юридичної діяльності учасників процесу.

Не можна недооцінювати значення строків у кримінальному процесі. Перш за все, строки є найважливішим засобом, що слугує стійкості права взагалі і впорядкуванню суспільних відносин. Встановлення в законі процесуальних строків полягає в тому, щоб швидкість судочинства не була надмірною й не перетворювалась в не виправдану поспішність, щоб часові межі кримінального провадження дозволяли всім її учасникам реалізувати свої повноваження, а органам, які безпосередньо провадять кримінальне провадження - вирішити покладені на них завдання. Будь-які строки, що встановлюються прокурором або судом, мають бути такими, що дають достатньо часу для вчинення відповідних процесуальних дій або прийняття процесуальних рішень та не перешкоджають реалізації права на захист.

Процесуальні строки є необхідним організаційним заходом, що забезпечує оперативність та ефективність розслідування, а також судового провадження. Організуюче значення встановлених законом строків визначається тим, що вони забезпечують достатній час та обумовлюють необхідні темпи вирішення завдань, які стоять перед органами та посадовими особами, що безпосередньо провадять досудове розслідування і судове провадження. Без наявності встановлених кримінальним процесуальним законом строків, без їх належного дотримання при здійсненні кримінального судочинства виникатимуть безліч порушень прав та законних інтересів особи, які усунути і поновити дуже складно, а іноді й неможливо.

У кримінальному процесі не всі процесуальні дії регламентовані за допомогою строків. Надмірне регулювання процесу строками перешкоджатиме

здійсненню стороною обвинувачення і судом своїх функцій. Ці міркування обумовили раціональне використання в кримінальному процесі такого правового засобу, яким є процесуальний строк.

2. КЛАСИФІКАЦІЯ СТРОКІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.

Класифікація строків у кримінальному процесі.

Правовий строк існує в багатьох своїх різновидах, характер яких залежить від мети встановлення строку, його функцій, порядку регулювання відносин, яких він стосується і на які він має вплив. У найбільш загальному вигляді відобразити сутнісні подібності та відмінності будь-яких правових строків між собою та систематизувати накопичені знання про них дозволяє класифікація. В основі вибору тієї чи іншої класифікації лежать спеціальні критерії (підстави), згідно з якими об'єкти, які вивчаються, розподіляються на однорідні класи явищ, що об'єднуються в одне ціле конкретними специфічними рисами.

Класифікація строків у кримінальному провадженні:

- залежно від того, ким встановлюються ті чи інші строки (строки, встановлені законом або відповідно до нього прокурором, слідчим суддею або судом; строки, визначені у рішеннях правозастосовувача);

- за належністю до регулювання провадження на окремих стадіях кримінального процесу (процесуальні строки, які регулюють правовідносини під час досудового розслідування; в стадіях судового провадження; строки, дія яких розповсюджується одночасно на різні стадії кримінального процесу);

- в залежності від функціонального призначення строків у кримінальному процесі (строки, які гарантують права і законні інтереси учасників кримінального процесу; строки, які гарантують швидкість розслідування та судового розгляду; строки, які гарантують здійснення прокурорського нагляду за додержанням законів у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням та судового контролю у кримінальному провадженні;

- в залежності від того, кому адресовані строки (строки, що адресовані суду, сторонам та іншим учасникам кримінального провадження);

- за цілями, для яких встановлені строки; за характером їх дії і правовими наслідками, які настають у зв'язку із закінченням того чи іншого строку (строки здійснення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, судових та інших процесуальних дій; строки прийняття процесуальних рішень; строки застосування заходів забезпечення кримінального провадження; строки заявлення учасниками кримінальної процесуальної діяльності клопотань, скарг);

- за визначеністю строків (абсолютно визначені; відносно визначені; не визначені; альтернативні (загальні та виключні));

- за правовими наслідками закінчення строків у кримінальному процесі (обмежуючі в часі дії, вчинення яких залежить від волі суб'єкта і які є його правом; обмежуючі в часі вчинення обов'язкових процесуальних дій; обмежуючі триваючі дії);

- відповідно до загальноприйнятого в теорії права поділу строків за юридичними наслідками (правовстановлюючі (правостворюючі); правозмінюючі та правоприміняючі (правообмежуючі).

3. ПОРЯДОК ОБЧИСЛЕННЯ, ПРОДОВЖЕННЯ ТА ПОНОВЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ

Порядок обчислення процесуальних строків.

Встановлення в законі порядку обчислення, продовження і поновлення строків обумовлюється необхідністю досягнення завдань кримінального провадження та забезпечення законних інтересів і прав суб'єктів кримінального процесу.

Приписи КПК України про строки регламентують тривалість строків, порядок їх обчислення та наслідки закінчення строків. У кримінальному процесуальному законодавстві України строки встановлюються, продовжуються й поновлюються.

Суворе дотримання строків у кримінальному процесі неможливе без чіткого знання правил їх обчислення. Для правильного обчислення строку важливого значення набувають приписи правових норм, які стосуються визначення початкового моменту перебігу строку, обставин, що впливають на його перебіг і встановлення моменту його закінчення.

Процесуальні строки диференціюються залежно від величин, якими вони обчислюються. Такими розмірами відліку, як прямо зазначено в законі, є години, дні і місяці (ст.115 КПК). Водночас тривалість процесуальних строків встановлюється не лише зазначеними величинами, але і роками (ст. 289 ч.1; ст. 539 ч.6 КПК). У зв'язку з цим при обчисленні строків необхідно строки у роках перекладати на місяці. Крім цього, законодавець використовує терміни «дні» і «доба» як синоніми, тобто доба за тривалістю дорівнює дню. Інші варіанти переведення процесуальних строків (годин у дні, днів у місяці) є неприпустимими.

При обчисленні строку годинами строк закінчується в останню хвилину останньої години. Наприклад, якщо затримання особи відбулося 1 квітня о 14 годині 45 хвилин, то строк затримання закінчиться 4 квітня о 14 годині 45 хвилин (строк затримання не може перевищувати 72 годин).

При обчисленні строку днями строк закінчується о двадцять четвертій годині останнього дня строку.

При обчисленні строків місяцями строк закінчується у відповідне число останнього місяця. Якщо закінчення строку, який обчислюється місяцями, припадає на той місяць, який не має відповідного числа, то строк закінчується в останній день цього місяця.

При обчисленні строків днями та місяцями не береться до уваги той день, від якого починається строк, за винятком строків тримання під вартою, проведення стаціонарної психіатричної експертизи, до яких зараховується неробочий час та які обчислюються з моменту фактичного затримання, взяття під варту чи поміщення до відповідного медичного закладу. Наприклад, 10

квітня о 9 годині до слідчого надійшло клопотання сторони захисту, строк його розгляду (не більше трьох днів) закінчиться 14 квітня о 24 годині.

Якщо відповідну дію належить вчинити в суді або в органах досудового розслідування, то строк закінчується у встановлений час закінчення робочого дня в цих установах.

При обчисленні процесуального строку в нього включаються вихідні і святкові дні, а при обчисленні строку годинами - і неробочий час. Якщо закінчення строку, який обчислюється днями або місяцями, припадає на неробочий день, останнім днем цього строку вважається наступний за ним робочий день, за винятком обчислення строків тримання під вартою та перебування в медичному закладі під час проведення стаціонарної психіатричної експертизи.

При визначенні початку обчислення строку важливо точно знати момент, з якого починається його перебіг. Не викликає труднощів визначення його тоді, коли він прямо зазначений у законі. У тих випадках, коли початок перебігу строку не позначено, ним слід вважати момент учинення тієї процесуальної дії або настання події, що спричиняє виникнення відповідного процесуального обов'язку, для виконання якого і встановлюється даний строк.

Будь-які строки, що встановлюються прокурором, слідчим суддею або судом, не можуть перевищувати меж граничного строку, передбаченого КПК України, та мають бути такими, що дають достатньо часу для вчинення відповідних процесуальних дій або прийняття процесуальних рішень та не перешкоджають реалізації права на захист.

Судові справи щодо спорів, що впливають з факту окупації чи правопорушень, пов'язаних з окупацією, відносяться до окремої категорії справ, які розглядаються за відповідними процесуальними нормами з урахуванням особливостей, встановлених Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». Справа визнається такою, що пов'язана з окупацією, вмотивованою ухвалою судді. У разі участі в справі іноземного елемента судові доручення, повістки та інші судові документи вручаються не пізніше ніж за 15 діб до початку процесуальної дії.

Якщо в справах, пов'язаних з окупацією, стороною кримінального провадження або цивільним відповідачем є іноземний суб'єкт державної власності, включаючи його органи, установи чи організації, або іноземна юридична особа, передбачена ч. 2 ст. 96-4 КК України, зносини здійснюються через посольство або постійне представництво.

В деяких випадках процесуальні строки можуть бути продовжені, наприклад строки досудового розслідування, строки застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Строк не вважається пропущеним, якщо скаргу або інший документ здано до закінчення строку на пошту або передано особі, уповноваженій їх прийняти, а для осіб, які тримаються під вартою або перебувають у медичному чи психіатричному стаціонарі, спеціальній навчально-виховній установі, - якщо

скаргу або інший документ подано службовій особі відповідної установи до закінчення строку.

Пропущений із поважних причин строк повинен бути поновлений за клопотанням заінтересованої особи ухвалою слідчого судді, суду.

Поважні причини можна поділити на три групи: 1) причини об'єктивного характеру (стихійне лихо тощо); 2) причини суб'єктивного характеру (відрядження, хвороба тощо); 3) невиконання посадовою особою, яка веде процес, своїх обов'язків, що унеможливило або затруднило реалізацію у встановлений законом строк учасником процесу свого права (несвоечасне вручення копії рішення, яке може бути оскаржене тощо). Будь-яку із вказаних учасником процесу причин у клопотанні слід розглядати в кожному випадку. Водночас ухвала слідчого судді, суду про поновлення чи відмову в поновленні процесуального строку може бути оскаржена.

У кримінальному процесуальному праві є багато норм, які за своєю, спрямованістю і юридичною природою близькі до норм, що встановлюють строки. Йдеться про норми закону, що містять вимогу негайного здійснення тієї чи іншої дії, передбаченої законом. Вимога «негайності» є більш жорсткою, порівняно зі строком, умовою здійснення визначеної процесуальної дії. Зокрема, ухвала про арешт майна виконується негайно слідчим, прокурором (ст. 175 КПК) та ін. Відмінність таких вимог закону від строків полягає в тому, що вони встановлюють визначений період часу і потребують мінімальної перерви в часі між різними процесуальними діями. Ця відмінність не перешкоджає розглядати вимоги негайного здійснення тих чи інших дій як однорідні процесуальні строки.

4. ПОНЯТТЯ І ВИДИ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ВИТРАТ

Поняття і види процесуальних витрат.

Під процесуальними витратами розуміють витрати на забезпечення кримінального провадження, відшкодування яких покладається на певних суб'єктів процесу.

Більшу частину матеріальних витрат у зв'язку із кримінальним провадженням держава бере на себе, іншу частину відшкодовують певні суб'єкти процесу.

При віднесенні тих чи інших витрат до процесуальних варто виходити з правової сутності даного процесуального інституту. Стягнення процесуальних витрат - не є додатковим заходом покарання за вчинене кримінальне правопорушення. Не є воно і цивільно-правовим заходом, оскільки стягнення витрат відбувається не за договором чи цивільно-правовим зобов'язанням. Слід враховувати і безпосередню причину їх виникнення: процесуальні витрати виникають у результаті здійснення кримінального судочинства, а не в результаті кримінального правопорушення. Кримінальне правопорушення є загальною причиною виникнення самого судочинства і не може розглядатися як безпосередня причина витрат.

Процесуальні витрати - це юридичне поняття, межі якого встановлюються кримінальним процесуальним правом. Віднесення до них витрат, пов'язаних з

кримінальним провадженням, але не передбачених статтею 118 КПК України, недопустимо.

Процесуальні витрати складаються із:

- 1) витрат на правову допомогу;
- 2) витрат, пов'язаних із прибуттям до місця досудового розслідування або судового провадження;
- 3) витрат, пов'язаних із залученням потерпілих, свідків, спеціалістів, перекладачів та експертів;
- 4) витрат, пов'язаних із зберіганням і пересиланням речей і документів.

Суд, враховуючи майновий стан особи (обвинуваченого, потерпілого), за власною ініціативою або за її клопотанням має право своєю ухвалою зменшити розмір належних до оплати процесуальних витрат чи звільнити від їх оплати повністю або частково, чи відстрочити або розстрочити сплату процесуальних витрат на визначений строк.

Якщо оплату процесуальних витрат відстрочено або розстрочено до ухвалення судового рішення, витрати розподіляються відповідно до судового рішення.

У разі зменшення розміру належних до оплати процесуальних витрат чи звільнення від їх оплати повністю або частково відповідні витрати компенсуються за рахунок коштів Державного бюджету.

Якщо ж витрати, пов'язані з передачею засудженого в Україні іноземця для подальшого відбування покарання в державу його громадянства, крім тих, що виникли на території України, то їх покриває держава, громадянином якої є засуджена особа. Витрати, пов'язані з переданням засудженого в іноземній державі громадянина України, здійснюються органом, що виконує перевезення, за рахунок Державного бюджету України (ст. 613 КПК України).

Суд вирішує питання щодо процесуальних витрат у вирокі суду або ухвалою.

У разі ухвалення обвинувального вироку суд стягує з обвинуваченого на користь потерпілого всі здійснені ним документально підтверджені процесуальні витрати. За відсутності в обвинуваченого коштів, достатніх для відшкодування зазначених витрат, вони компенсуються потерпілому за рахунок Державного бюджету України у випадках та в порядку, передбачених законом для компенсації шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Мова йде лише про відшкодування за рахунок обвинуваченого процесуальних витрат потерпілого.

У разі ухвалення обвинувального вироку суд стягує з обвинуваченого на користь держави документально підтверджені витрати на залучення експерта.

Якщо суд апеляційної чи касаційної інстанції, Верховний Суд України, не приймаючи рішення про новий судовий розгляд, змінить судове рішення або ухвалить нове, він відповідно змінює розподіл процесуальних витрат.

За відсутності в обвинуваченого коштів, достатніх для відшкодування зазначених витрат, вони компенсуються потерпілому за рахунок Державного бюджету України у випадках та в порядку, передбаченому ст. 1177 Цивільного кодексу України.

У кримінальному провадженні щодо неповнолітнього суд може покласти процесуальні витрати на батьків, опікунів або піклувальників.

Ухвалення судом обвинувального вироку зі звільненням від покарання не є підставою для звільнення засудженого від відшкодування процесуальних витрат на користь держави.

У разі засудження в одному кримінальному провадженні кількох осіб процесуальні витрати підлягають стягненню у частковому порядку з урахуванням вини, ступеня відповідальності і майнового стану кожного.

У разі неприбуття до суду без поважних причин або неповідомлення про причини неприбуття на спеціаліста судом покладаються всі витрати, пов'язані з оголошенням перерви у судовому засіданні (ст. 72 КПК).

Вищий суд під час перегляду судових рішень в апеляційному і касаційному порядку, за нововиявленими обставинами, або Верховний Суд України вправі змінити рішення чи постановити нове. Якщо новим рішенням вищий суд виключає епізоди обвинувачення або виправдовує окремих осіб, то процесуальні витрати, пов'язані зі збиранням і зберіганням предметів і документів, приймаються на рахунок держави.

Суд за клопотанням осіб має право визначити грошовий розмір процесуальних витрат, які повинні бути їм компенсовані.

Розмір процесуальних витрат є обставиною, що підлягає доказуванню у кримінальному провадженні (п. 3 ч. 1 ст. 91 КПК України), при чому обов'язок доказування даних щодо розміру процесуальних витрат закон покладає на сторону, що їх надає (ч. 2 ст. 92 КПК України).

Ухвалити остаточне рішення щодо розміру процесуальних витрат має право лише суд. Учасники кримінального провадження мають право звернутися до суду із клопотанням щодо визначення розміру процесуальних витрат. Суд вправі вимагати від цих учасників надання документів на підтвердження розміру таких витрат.

Визначенню розміру процесуальних витрат сприяє вимога, адресована слідчому і прокуророві (п. 8 ч. 2 ст. 291 КПК України) щодо необхідності зазначити їхній розмір в обвинувальному акті.

Витрати на правову допомогу

Правова допомога - це надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, їх відновлення у разі порушення. Право на правову допомогу мають захисники обвинувачених і представники потерпілих, цивільних позивачів та відповідачів.

Витрати, пов'язані з оплатою допомоги захисника, несе підозрюваний, обвинувачений, а витрати, пов'язані з оплатою допомоги представника потерпілого, цивільного позивача та цивільного відповідача та юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, які надають правову допомогу за договором, несе відповідно потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач.

Водночас, допомога захисника, залученого для здійснення захисту за призначенням у випадках, передбачених КПК та/або законом, що регулює

надання безоплатної правової допомоги, надається за рахунок коштів Державного бюджету України і є безоплатною для підозрюваного, обвинуваченого.

КПК України регламентоване право підозрюваного, обвинуваченого на надання правової допомоги і послуг перекладача безоплатно за рахунок держави.

Про право адвоката отримувати оплату праці за рахунок держави йдеться у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» у разі його участі в кримінальному провадженні за призначенням та при звільненні громадянина від оплати юридичної допомоги через його малозабезпеченість.

Якщо підозрюваний, обвинувачений відмовився від адвоката, а участь останнього як захисника у кримінальному провадженні є обов'язковою, то кошти для відшкодування витрат на оплату праці такого адвоката з його підзахисного не стягуються.

Безоплатна правова допомога - правова допомога, що гарантується державою та повністю або частково надається за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та інших джерел.

Безоплатна допомога надається захисником підозрюваному, обвинуваченому лише за рахунок коштів Державного бюджету України. Це положення узгоджується і з ч. 2 ст. 29 Закону України від 2 червня 2011 р. «Про безоплатну правову допомогу», згідно з якою фінансування безоплатної вторинної правової допомоги здійснюється за рахунок видатків Державного бюджету України. Підозрюваний, обвинувачений можуть скористатися безоплатною правовою допомогою як напряду через адвоката, так і через центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, що функціонують при головних управліннях юстиції в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

Витрати, пов'язані із прибуттям до місця досудового розслідування або судового провадження

Витрати, пов'язані із прибуттям до місця досудового розслідування або судового провадження, - це витрати обвинуваченого, підозрюваного, до якого не застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, його захисника, представника потерпілого, пов'язані з переїздом до іншого населеного пункту, найманням житла, виплатою добових (у разі переїзду до іншого населеного пункту), а також втрачений заробіток чи витрати у зв'язку із відривом від звичайних занять.

Компенсація за втрачений заробіток обчислюється пропорційно від розміру середньомісячного заробітку, а компенсація за відрив від звичайних занять - пропорційно від розміру мінімальної заробітної плати.

Витрати, пов'язані із прибуттям до місця досудового розслідування або судового провадження підозрюваного, обвинуваченого, він несе самостійно.

Витрати, пов'язані із прибуттям до місця досудового розслідування або судового провадження захисника, несе підозрюваний, обвинувачений. Витрати, пов'язані із прибуттям до місця досудового розслідування або судового провадження представника, несе особа, яку він представляє. Щодо витрат представника - особа, яку він представляє.

Верховний Суд України визначив, що до судових витрат не повинен включатися середній заробіток, який зберігається за місцем роботи за свідками, потерпілими, перекладачами, експертами, спеціалістами, понятими за час, витрачений у зв'язку з явкою за викликом (п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України від 7 липня 1995 р. № 11 «Про відшкодування витрат на стаціонарне лікування особи, яка потерпіла від злочину та судових витрат»).

Витрати, пов'язані із залученням потерпілих, свідків, спеціалістів, перекладачів та експертів

Витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та експертів, несе сторона кримінального провадження, яка заявила клопотання про виклик свідків, залучила спеціаліста, перекладача чи експерта, крім випадків, встановлених КПК.

Витрати, пов'язані із участю потерпілих у кримінальному провадженні, залученням та участю перекладачів для перекладу показань підозрюваного, обвинуваченого, потерпілого, цивільного позивача та цивільного відповідача, представника юридичної особи, щодо якої здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України. Залучення стороною обвинувачення експертів спеціалізованих державних установ, а також проведення експертизи за дорученням слідчого судді або суду здійснюється за рахунок коштів, які цільовим призначенням виділяються цим установам з Державного бюджету України.

Потерпілим, цивільним позивачам, свідкам оплачуються проїзд, наймання житла та добові (у разі переїзду до іншого населеного пункту), а також компенсація за втрачений заробіток чи відрив від звичайних занять.

Експертам, спеціалістам, перекладачам оплачуються проїзд, а також добові в разі переїзду до іншого населеного пункту. Їм повинна бути сплачена винагорода за виконану роботу, якщо це не є їх службовим обов'язком.

Порядок і розміри таких витрат визначаються Інструкцією про порядок і розміри компенсації (відшкодування) витрат та виплати винагороди особам, що викликаються до органів досудового розслідування, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним спеціалізованим установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 р. № 710.

Проведення судових експертиз державними спеціалізованими установами у кримінальних провадженнях за дорученням слідчого, прокурора, суду здійснюється за рахунок коштів, які цільовим призначенням виділяються цим експертним установам з Державного бюджету України.

Проведення судових експертиз, обстежень і досліджень у кримінальному провадженні державними спеціалізованими установами, судово-медичними та судово-психіатричними установами на замовлення підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, їх захисників, законного представника, потерпілого, його представника здійснюється за рахунок замовника.

Право потерпілого безоплатно за рахунок держави користуватися послугами перекладача в разі, якщо він не володіє державною мовою чи мовою, якою ведеться кримінальне провадження, передбачене п. 9 ч. 1 ст. 56 КПК України.

Розмір процесуальних витрат, необхідних для екстрадиції, у певних випадках може бути підставою для відмови від екстрадиції. Так, якщо видача особи іншій державі буде явно невиправданою з огляду на співвідношення тяжкості вчиненого особою кримінального правопорушення та ймовірних витрат, необхідних для екстрадиції, уповноважений (центральний) орган України має право відмовити компетентному органу України у зверненні до іноземної держави (ч. 4 ст. 573 КПК України).

Витрати, пов'язані із зберіганням і пересиланням речей і документів

Усі витрати, пов'язані зі зберіганням і пересиланням речей і документів слідчими, прокурорами і суддями покладає на себе держава. Зберігання і пересилання речей і документів іншими учасниками процесу, зокрема стороною захисту, здійснюється за власний рахунок.

У разі, якщо витрати органів досудового розслідування, прокуратури і суду із забезпечення спеціальних умов зберігання речових доказів є співрозмірними з їх вартістю, зазначені органи повинні діяти у порядку, передбаченому ч. 6 ст. 100 КПК України.